

Opløsning af forældres parforhold går ud over børns læring

Omkring hvert tredje barn oplever, at forældrene går fra hinanden, før barnet er færdig med at gå i skole. Det går ud over læringen, konkluderer nyt studie fra bl.a. ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

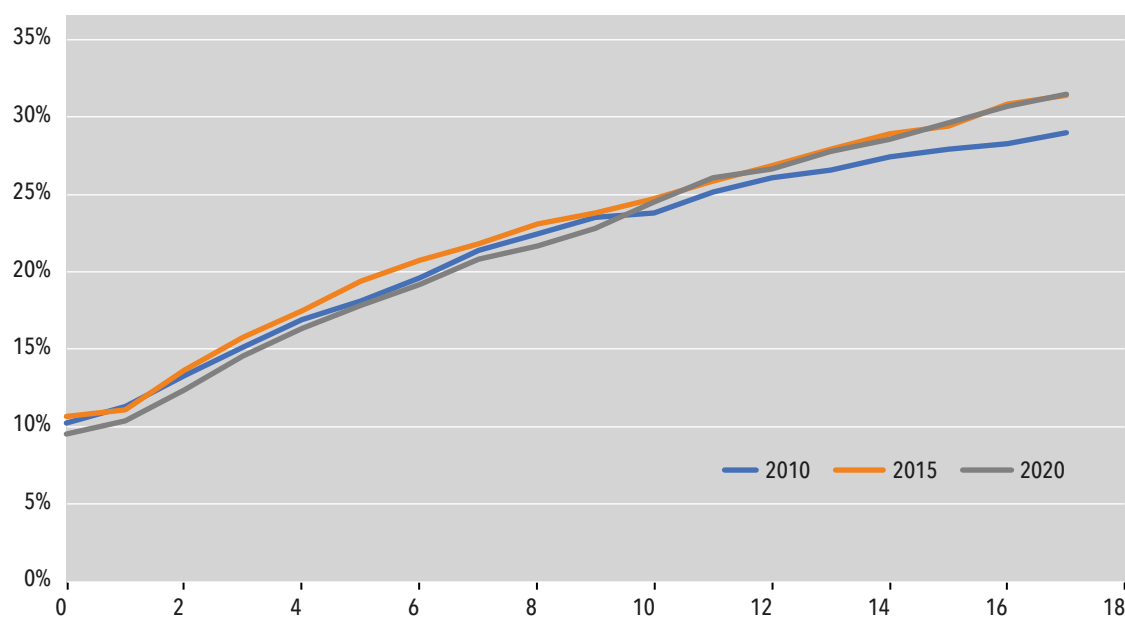
Børn klarer sig dårligere i de nationale test, efter deres forældre går fra hinanden. Det gælder både i forhold til klassekammerater og i forhold til, hvordan de klarede sig, inden forældrene gik fra hinanden. Det viser to nye studier af danske forældres parforholdsophør og børns læring, som ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har udført i samarbejde med forskere fra Stockholm Universitet, Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Pompeu Fabra Universitet og med medfinansiering fra Riksbankens Jubileumsfond.

Den negative udvikling fortsætter resten af børnenes skoletid og bidrager til ulighed i forhold til, hvor godt børn klarer sig i skolen. Omkring 28-30 procent af børn i Danmark kan forvente, at deres forældre ikke bor sammen, når de er færdige med at gå i skole (se figur 1). Samtidig viser undersøgelsen, at de børn, hvis forældre går fra hinanden, typisk også klarer sig dårligere i skolen, inden forældrene går fra hinanden.

Lærer mindre, end de ellers ville have gjort

Det første studie undersøger de umiddelbare og mere langsigtede konsekvenser af børns læring, når forældrene går fra hinanden, målt ved hjælp af læseprøverne i de nationale test i årene 2010-2018. Studiet fokuserer på udviklingen i testscore for børn, hvis forældre går

Figur 1. Procent børn, hvis forældre ikke var sammen, efter barns alder i 2010, 2015 og 2020

Note: Figuren viser andelen af børn, hvis forældre ikke var sammen i 2010, 2015 og 2020, hen over børns alder. Alder 0 år dækker både børn, hvis forældre gik fra hinanden lige efter fødslen, forældre, der gik fra hinanden før fødslen, og forældre, der aldrig var sammen.

Kilde: Danmark Statistiks Statistiskbank.

fra hinanden. Der sammenlignes med udviklingen for børn, hvis forældre går fra hinanden senere i deres barndom. Derved tager man højde for, at det ikke er tilfældigt, hvilke familier der oplever ophør af parforholdet. Studiet viser, at børn lærer mindre, efter at forældrene går fra hinanden, end de ellers ville have gjort. Faldet i testscore starter omkring forældrenes parforholdsophør og bliver mere udtalt hen over resten af skoletiden.

Samtidig finder studiet, at ikke alle børn bliver påvirket ens. De børn, der ligger blandt de midterste 50 procent i testscore, oplever i højere grad de negative konsekvenser af, at deres forældre går fra hinanden. Læringen for den fjerdedel, der klarer sig dårligst, og den fjerdedel, der klarer sig bedst i skolen, bliver ikke i samme grad påvirket af, at forældrene går fra hinanden.

Udbytte af tiden i skolen

Det andet studie undersøger, om børns læringstab skyldes, at de får mindre udbytte af den tid, de er i skole, om de får mindre udbytte af den tid, de bruger uden for skolen – eller begge dele. Studiet finder, at det specielt er tiden uden for skolen (herunder tiden brugt i hjemmet), som børn af forældre, der er gået fra hinanden, får mindre læringsudbytte af. Jo længere tid siden det er, at forældrene er gået fra hinanden, jo mindre er læringsudbyttet af tiden, børnene bruger uden for skolen. Dette tyder på, at effekten på børns læring, når forældrene går fra hinanden, er vedvarende hen over den resterende skoletid.

Dårlig læringspiral vokser hen over skoletiden

De negative konsekvenser for børns læring, når forældrenes forhold opløses, viser sig allerede i de nationale test ugen efter forældrene er flyttet fra hinanden, viser nyt studie.

Allerede kort efter opløsningen af forældres parforhold, har det konsekvenser for barnets læring. Det viser nyt studie, som ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har udført i samarbejde med forskere fra Stockholm Universitet, Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Pompeu Fabra Universitet og med medfinansiering fra Riksbankens Jubileumsfond.

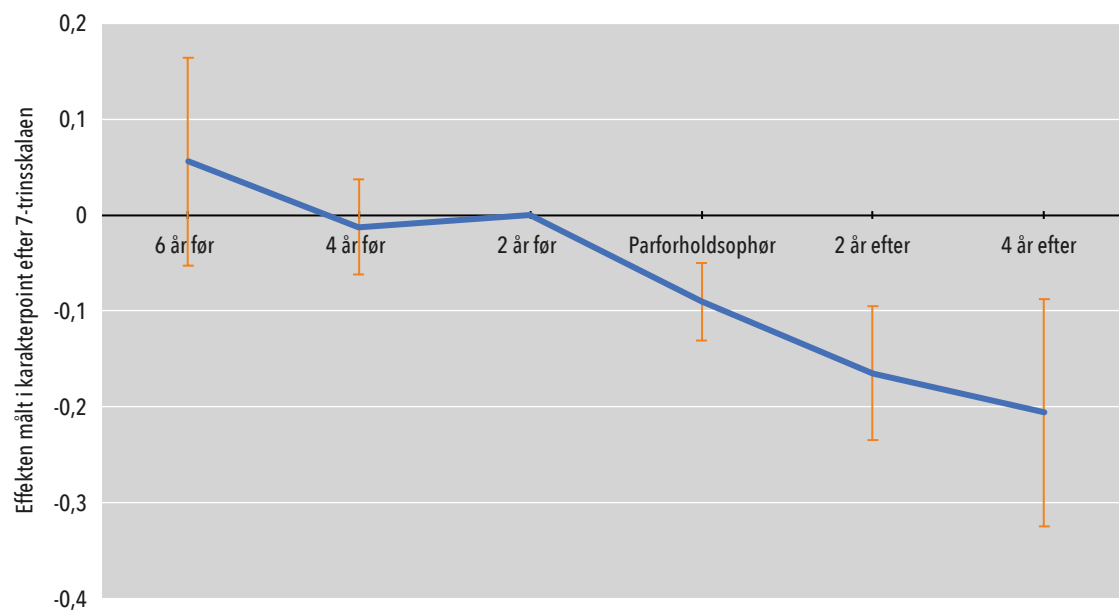
Studiet har sammenlignet børns resultater i de nationale test, før og efter deres forældre gik fra hinanden, med andre børn, hvis forældre gik fra hinanden på senere klassetrin. Der er ingen målbar forskel på udviklingen i testscore, inden den førstnævnte gruppe oplever forældrenes parforholdsophør, men denne gruppe begynder at klare sig dårligere, umiddelbart efter deres forældre er gået fra hinanden.

Børn, hvis forældre går fra hinanden, vil i gennemsnit være anderledes på en lang række karakteristika i forhold til børn, hvis forældre forbliver sammen. Hvis de

karakteristika også påvirker, hvordan børnenes læring udvikler sig i skolen, kan en sammenligning med børn, hvis forældre forbliver sammen, potentielt være misvisende, hvis der ikke kontrolleres for alle disse forskelle i karakteristika. I undersøgelsen løses det problem på flere måder. For det første ved at bruge børn, der vil opleve forældres parforholdsophør senere i deres skolegang, som kontrolgruppe. For det andet ved at teste, at de to gruppers testscore udvikler sig ens, før nogen oplever, at deres forældre går fra hinanden. For det tredje ved at kontrollere for forældrenes uddannelse og indkomst og andre forhold, der kan påvirke børnenes udvikling i læring igennem skoleforløbet.

Figur 2 viser effekten på testscore i de nationale læsetest af, at forældrene flytter fra hinanden, set i forhold til tidspunktet, hvor det sker. Effekten er beregnet ved at sammenligne med udviklingen for elever, hvis forældre går fra hinanden senere. Effekten er omregnet til karakterpoint på 7-trinsskalaen. Ved den test, børnene tager omkring det tidspunkt, hvor forældrene går fra hinanden, scorer børnene, hvad der svarer til 0,09 karakterpoint under niveauet, før forældrene går fra hinanden. Deres testscore falder yderligere til 0,16 point under niveauet to år efter og 0,21 point under niveauet fire år efter.

Figur 2. Udvikling i testscore relativt til det tidspunkt, hvor forældre går fra hinanden

Note: Efter forældrenes parforholdsophør ses en negativ udvikling i børnenes testscore sammenlignet med en kontrolgruppe, hvor forældrene først går fra hinanden på et senere tidspunkt. Før forældrene går fra hinanden, er der ingen statistisk signifikant forskel på udviklingen for de to grupper. De lodrette linjer i figuren angiver et mål for den statistiske usikkerhed.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Fald i testscore allerede efter en uge

Børn klarer sig dårligere i de nationale test, allerede ugen efter deres forældre er flyttet fra hinanden. Ved at bruge oplysninger om datoen for, hvornår forældre flyttede fra hinanden, kombineret med datoen for, hvornår børn tog den nationale test, sammenligner studiet børn, der tog testen, lige efter forældrenes gik fra hinanden, med børn, der tog testen, lige før forældrene gik fra hinanden. Børns testscore falder med mellem 0,09 og 0,15 karakterpoint lige ved separationsøjeblikket.

Det vedvarende fald i testscore efter forældrenes parforholdsophør er drevet af de børn, der ligger blandt de midterste 50 procent i fordelingen af testscore. De 25 procent, der klarer sig bedst, og de 25 procent, der klarer sig dårligst, oplever i gennemsnit ikke nogen ændring i deres testscore som følge af, at deres forældre går fra hinanden.

Omregning fra nationale test til 7-trinsskalaen

Studiet undersøger effekten af forældres parforholdsophør på de nationale test, men da målestokken for de nationale test ikke er bredt kendt, er effekten omregnet til 7-trinsskalaen. Dette kan gøres, da den intenderede fordeling af 7-trinsskalaen er kendt (10 procent skal have karakteren 2, 25 procent skal have karakteren 4, 30 procent skal have karakteren 7, 25 procent skal have karakteren 10, og 10 procent skal have karakteren 12). Da 7-trinsskalaens fordeling ikke medtager karaktererne for ikke-bestået (0 og -2), fører omregningen til, at effekten undervurderes lidt.

Børn i opløste forhold får mindre ud af tiden uden for skolen

De negative læringskonsekvenser, der rammer de børn, hvis forældre er gået fra hinanden, drives blandt andet af, at børnene lærer mindre uden for skolen.

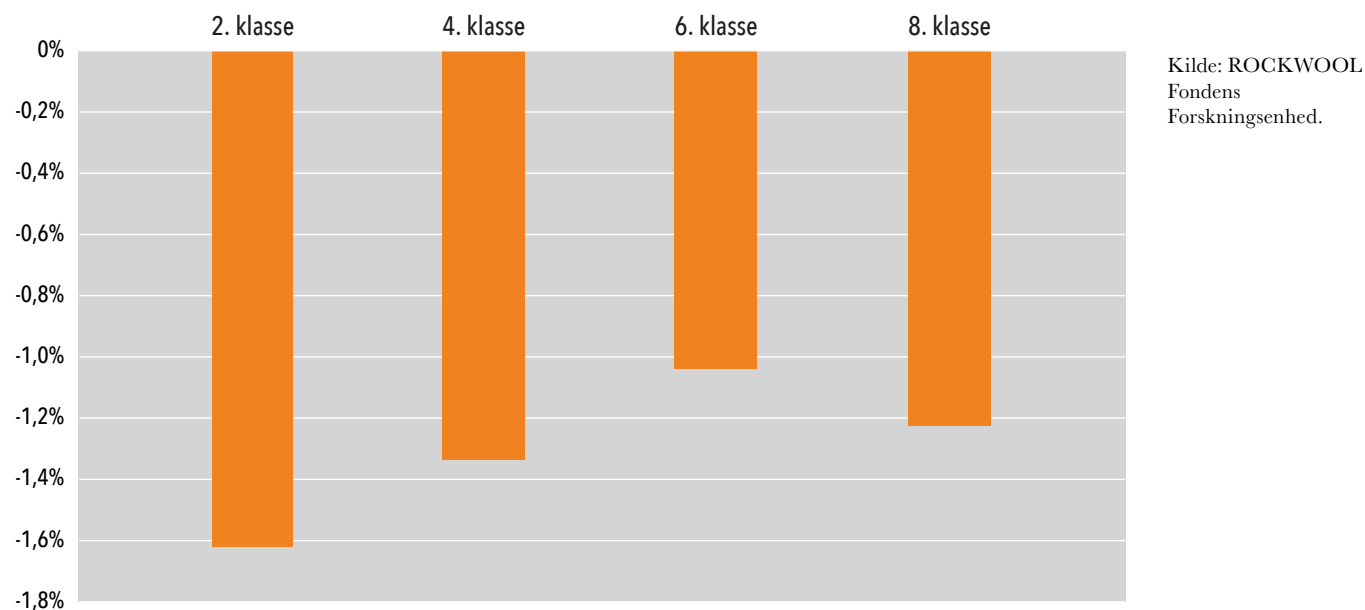
Børn af forældre, der er gået fra hinanden, udnytter tiden uden for skolen dårligere end børn, hvis forældre bliver sammen. Det viser et nyt studie, som ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har udført i samarbejde med forskere fra Stockholm Universitet, Aarhus Universitet og Pompeu Fabra Universitet og med medfinansiering fra Riksbankens Jubileumsfond.

Faldet i testscore, efter forældrene er gået fra hinanden, skyldes ikke, at børn bagefter får mindre ud af at gå i skole. I stedet skyldes det, at børn får mindre ud af den tid, de bruger uden for skolen, efter forældrene er gået fra hinanden. Studiet bidrager med ny viden om, hvorfor børn med forældre, der er gået fra hinanden, klarer sig dårligere i de nationale test.

I studiet adskilles børns læring i to dimensioner: Den læring, der foregår i løbet af den tid, man bruger i skolen, og den læring, der foregår ved, at man ældes og lærer og gør erfaringer uden for skolen. Studiet benytter sig af de nationale test i læsning. Ved at sammenligne to børn, som tager den nationale test, når de har den samme alder, men tager testen på forskellige tidspunkter af skoleåret, er det muligt at isolere, hvordan længden af den tid, man har gået i skole, påvirker børns læring. Ved at sammenligne to børn, som tager testen på samme tid i skoleåret, men som er født på forskellige tidspunkter af året, kan man isolere, hvordan det at blive ældre, påvirker læring. For mindre børn står tid i skolen for 75 procent af deres læring, hvorimod det for ældre børn er omkring 95 procent af deres samlede læring.

Derfra undersøger studiet, om effekten af mere tid i skolen og effekten af at blive ældre er forskellige for børn, hvis forældre er gået fra hinanden, sammenlignet med børn, hvis forældre stadig er sammen. Børn, hvis

Figur 3. Forskel i læringsafkast for børn, hvis forældre er gået fra hinanden, relativt til børn, hvis forældre stadig er sammen

forældre går fra hinanden, får det samme eller endda lidt mere ud af hver dag i skolen, men de får mindre ud af at blive ældre uden for skolen. Jo længere tid forældrene ikke har været sammen, jo større er forskellen op til klassekammeraterne.

Figur 3 viser den gennemsnitlige forskel mellem, hvor meget børn af forældre, der er gået fra hinanden, og børn, hvis forældre stadig er sammen, lærer af at blive ældre. Når børn bliver ét år ældre, betyder det, at de både bruger et år mere i skolen, men også har et år mere, hvor de kan lære igennem at alders uden for

skolen, det vil sige i familiemiljøet, blandt venner mv. Børnenes læringsafkast er derved et resultat af afkastet af tid i skolen og tid uden for skolen. Ved hjælp af de nationale test kan man beregne børns årlige læringsafkast. Børn, hvis forældre ikke længere er sammen, har i gennemsnit 1-1,6 procent lavere læringsafkast per år end børn, hvis forældre stadig er sammen. Den lavere læringsudvikling skyldes primært mindre læring uden for skolen. Beregningen er lavet for et barn, hvis forældre gik fra hinanden ved den gennemsnitlige alder observeret i data for hvert klassetrin.

Undersøgelsens publicering

Holm, Mathilde Lund, Peter Fallesen & Eskil Heinesen (2023).
“*The Effects of Parental Union Dissolution on Children’s Test Scores.*”
ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Study Paper nr. 185.

Fallesen, Peter, Giampiero Passaretta & Simon Skovgaard Jensen (2023). “*Union Dissolution and Children’s Educational Achievement: Decomposing Effects of School and Non-School Environments.*”
ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Study Paper nr. 186.

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning